

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ МИКОЛАЇВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В.О.СУХОМЛИНСЬКОГО»**

**ЦИКЛОВА КОМІСІЯ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНОГО
ТА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОГО НАПРЯМУ ПІДГОТОВКИ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Заступник директора з навчальної роботи
ВСП «Фаховий коледж МНУ імені
В.О.Сухомлинського»

Олена САХАРОВА

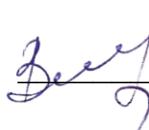
27 серпня 2024р

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВИ РОДИННОГО ВИХОВАННЯ»**

освітньо-професійний ступінь	<u>фаховий молодший бакалавр</u>
галузь знань:	<u>23 Соціальна робота</u>
спеціальності:	<u>231 Соціальна робота</u>

2024–2025 навчальний рік

Розробник: Вдовиченко Раїса Петрівна, кандидат педагогічних наук, викладач вищої категорії циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки ВСП «Фаховий коледж МНУ імені В.О.Сухомлинського»

 Раїса ВДОВИЧЕНКО

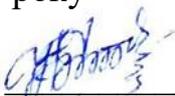
Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії економіко-гуманітарного та загальноосвітнього напрямку підготовки.

Протокол № 1 від «26» серпня 2024 року

Голова циклової комісії Владислав МИРУН

Програму погоджено навчально-методичною радою коледжу.

Протокол № 8 від «27» серпня 2024 року

Голова навчально-методичної ради Олена САХАРОВА

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	23 Соціальна робота	Нормативна	
	Спеціальність: 231 «Соціальна робота»	Рік підготовки	
3-й			
Семестр			
6 - й			
Лекції			
24			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,5 самостійної роботи студента – 3,5	Ступінь фаховий молодший бакалавр	Практичні, семінарські	
		36	
		Лабораторні	
		-	
		Самостійна робота	
		60	
		Вид контролю:	
		іспит	

Мова навчання – українська

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни є: розкрити сучасні наукові уявлення про психологію сім'ї, доцільні шляхи і засоби сімейного виховання дітей та сформувані у студентів певні вміння і навички консультування батьків з питань родинного виховання.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- забезпечення студентів знаннями про: психологію сім'ї, специфіку сімейного виховання;
- роль батьків та інших членів родини у формуванні особистості дитини;
- особливості статевої ідентифікації хлопчиків і дівчаток та врахування цього фактора у сімейному вихованні;
- методи педагогічного впливу батьків і доцільність їх використання.

Програмні результати навчання (РН):

РН 1. Здійснювати пошук, аналіз та оброблення інформації для розв'язання професійних завдань.

РН 3. Розв'язувати типові задачі в професійній діяльності.

РН 5. Застосовувати етичні принципи і стандарти соціальної роботи у професійній діяльності.

РН 6. Використовувати технології соціальної діагностики, профілактики, корекції із застосуванням сучасних форм та методів професійної діяльності.

РН 7. Застосовувати на практиці нормативно-правові акти з питань надання соціальних послуг.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими **компетентностями:**

Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів соціальної роботи, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.
Загальні компетентності	ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

	ЗК 8. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
Спеціальні компетентності	СК 2. Здатність використовувати на практиці знання нормативно-правових актів соціальної роботи і соціального забезпечення. СК 4. Здатність розуміти соціально-психологічні явища, процеси становлення, розвитку та соціалізації особистості. СК 8. Здатність надавати допомогу і підтримку спеціальним групам клієнтів. СК 12. Здатність дотримуватися етики професійного спілкування і стандартів соціальної роботи.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Становлення та розвиток інституту сім'ї в Україні

Тема 1-2. Сім'я – провідний компонент системи соціального формування особистості

Тема 3. Вітчизняний та світовий досвід сімейного виховання

Кредит 2. Специфіка сімейного виховання

Тема 4. Зміст і напрями соціально-педагогічної діяльності з сім'єю

Тема 5. Сім'я і її вплив на формування особистості дитини.

Тема 6. Особливості спілкування дорослих з дітьми в сім'ї

Кредит 3. Особливості сімейного виховання

Тема 7-8. Методи виховання у сім'ї. Система батьківського контролю

Тема 9. Статеві особливості розвитку дітей та їх урахування у родинному вихованні

Тема 10. Причини і профілактика конфліктів батьків і дітей.

Кредит 4. Організація безпечного середовища в умовах сім'ї

Тема 11. Сутність соціального супроводу сім'ї як виду соціально-педагогічної діяльності

Тема 12. Педагогічна майстерність батьків

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		л	П	лаб	кон	ср
Кредит 1. Становлення та розвиток інституту сім'ї в Україні						
Тема 1-2. Сім'я – провідний компонент системи соціального формування особистості	20	4	6	-	-	10
Тема 3. Вітчизняний та світовий досвід педагогіки сімейного виховання	10	2	2			6
Кредит 2. Специфіка сімейного виховання						
Тема 4. Зміст і напрями соціально-педагогічної діяльності з сім'єю	10	2	2			6
Тема 5. Сім'я і її вплив на формування особистості дитини.	10	2	2	-	-	6
Тема 6. Особливості спілкування дорослих з дітьми в сім'ї	10	2	4			4
Кредит 3. Особливості сімейного виховання						
Тема 7-8. Методи дослідження сім'ї і сімейного виховання. Система батьківського контролю	14	4	6			4
Тема 9. Статеві особливості розвитку дітей та їх урахування у сімейному вихованні	8	2	2			4
Тема 10. Причини і профілактика конфліктів батьків і дітей	8	2	4			2
Кредит 4. Організація безпечного середовища в умовах сім'ї						
Тема 11. Сутність соціального супроводу сім'ї як виду соціально-педагогічної діяльності	15	2	4	-	-	9
Тема 12. Педагогічна майстерність батьків	15	2	4	-	-	9
Загальний обсяг годин:	120	24	36		-	60

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Становлення та розвиток інституту сім'ї в Україні		
1-2	Тема 1-2. Сім'я – провідний компонент системи соціального формування особистості	4
3	Тема 3. Вітчизняний та світовий досвід педагогіки сімейного виховання	2
Кредит 2. Специфіка сімейного виховання		
4	Тема 4. Зміст і напрями соціально-педагогічної діяльності з сім'єю	2

5	Тема 5. Сім'я і її вплив на формування особистості дитини.	2
6	Тема 6. Особливості спілкування дорослих з дітьми в сім'ї	2
Кредит 3. Особливості сімейного виховання		
7-8	Тема 7-8. Методи дослідження сім'ї і сімейного виховання. Система батьківського контролю	4
9	Тема 9. Статеві особливості розвитку дітей та їх урахування у сімейному вихованні	2
10	Тема 10. Причини і профілактика конфліктів батьків і дітей	2
Кредит 4. Організація безпечного середовища в умовах сім'ї.		
11	Тема 11. Сутність соціального супроводу сім'ї як виду соціально-педагогічної діяльності	2
12	Тема 12. Педагогічна майстерність батьків.	2
	Разом:	24

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Становлення та розвиток інституту сім'ї в Україні		
1-2	Тема 1-2. Сім'я – провідний компонент системи соціального формування особистості	6
3	Тема 3. Вітчизняний та світовий досвід педагогіки сімейного виховання	2
Кредит 2. Специфіка сімейного виховання		
4	Тема 4. Зміст і напрями соціально-педагогічної діяльності з сім'єю	2
5	Тема 5. Сім'я і її вплив на формування особистості дитини.	2
6	Тема 6. Особливості спілкування дорослих з дітьми в сім'ї	4
Кредит 3. Особливості сімейного виховання		
7-8	Тема 7-8. Методи дослідження сім'ї і сімейного виховання. Система батьківського контролю	6
9	Тема 9. Статеві особливості розвитку дітей та їх урахування у сімейному вихованні	2
10	Тема 10. Причини і профілактика конфліктів батьків і дітей	4
Кредит 4. Організація безпечного середовища в умовах сім'ї.		
11	Тема 11. Сутність соціального супроводу сім'ї як виду соціально-педагогічної діяльності	4
12	Тема 12. Педагогічна майстерність батьків.	4
	Разом:	36

8. Самостійна робота Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Становлення та розвиток інституту сім'ї в Україні		
1-2	Тема 1-2. Сім'я – провідний компонент системи соціального формування особистості	10
3	Тема 3. Вітчизняний та світовий досвід педагогіки сімейного виховання	6
Кредит 2. Специфіка сімейного виховання		
4	Тема 4. Зміст і напрями соціально-педагогічної діяльності з сім'єю	6
5	Тема 5. Сім'я і її вплив на формування особистості дитини.	6
6	Тема 6. Особливості спілкування дорослих з дітьми в сім'ї	4
Кредит 3. Особливості сімейного виховання		
7-8	Тема 7-8. Методи дослідження сім'ї і сімейного виховання. Система батьківського контролю	4
9	Тема 9. Статеві особливості розвитку дітей та їх урахування у сімейному вихованні	2
10	Тема 10. Причини і профілактика конфліктів батьків і дітей	4
Кредит 4. Організація безпечного середовища в умовах сім'ї.		
11	Тема 11. Сутність соціального супроводу сім'ї як виду соціально-педагогічної діяльності	9
12	Тема 12. Педагогічна майстерність батьків.	9
	Разом:	60

9. Індивідуальна навчально-дослідна робота

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Основи сімейного виховання» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних занять і охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-педагогічного дослідження у вигляді презентації PowerPoint: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Підготовка індивідуального завдання та його захист шляхом співбесіди забезпечить не лише поглиблення та деталізацію теоретичних знань, отриманих студентами на лекційних та практичних заняттях та в процесі їх самостійної роботи, але й прищеплення практичних умінь та навичок робити обґрунтовані висновки.

Загальні вимоги до виконання індивідуального завдання:

- самостійність виконання;
- логічність і послідовність викладення матеріалу;
- повнота виконання завдання;
- обґрунтованість висновків;
- використання науково-педагогічної та довідкової літератури;
- наявність конкретних пропозицій;
- якість оформлення;
- вміння захищати результати проведеного дослідження.

Оцінка з ІНДЗ є обов'язковим балом, який враховується при підсумковому оцінюванні навчальних досягнень студентів з навчальної дисципліни «Основи сімейного виховання». Студент може набрати максимальну кількість балів за ІНДЗ – 30 балів.

Орієнтовна тематика досліджень з навчальної дисципліни «Основи сімейного виховання»

1. Сімейне виховання як пріоритетне в становленні особистості дитини.
2. Особливості становлення педагогіки сімейного виховання в Україні.
3. Традиції виховання хлопчика та дівчинки в українській родині
4. Особливості виховання в українській родині в різні історичні періоди.
5. Погляди на сімейне виховання Ж.-Ж. Руссо.
6. Материнська школа Я. А. Коменського.
7. Погляди на сімейне виховання К. Д. Ушинського.
8. Батьківська педагогіка В. О.Сухомлинського.
9. Система сімейного виховання у сім'ї Нікітіних.
10. А.С.Макаренко про сімейне виховання.
11. Основа авторитету батька й матері.
12. Формування стосунків між батьками та дітьми.
13. Як ми спілкуємося в сім'ї.
14. Батькам – про дитячі страхи.
15. Негативний вплив на дітей вживання алкоголю батьками.
16. Про стосунки з старшими дітьми (дитина серед дітей).
17. Розвиток емоцій і почуттів у дітей.
18. Виховання дитини в родині, яка складається з кількох поколінь.
19. Роль сім'ї у вихованні дитини з особливими потребами.
20. Як організувати домашні вечори для дітей.
21. Статєво-рольове виховання у сім'ї.
22. Бюджет сім'ї і залучення дітей до ведення домашнього господарства.
23. Розумове виховання дітей вдома.
24. Система загартувальних заходів – основа фізичного виховання дітей.

25. Виховання моральних якостей у дитини.
26. Організація вільного часу в родині.
27. Значення єдності вимог до дитини з боку суспільного навчального закладу і родини.
28. Економічне виховання дитини в сім'ї.
29. Роль батьків в організації безпечного середовища дитини дошкільного віку.
30. Навчання дітей тайм-менеджменту в сім'ї.

10. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

1. Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ECTS	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
E	50-54		
FX	35-49	2 (незадовільно)	Не зараховано
F*	1-34	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал. Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу модуля.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно, якщо: мають глибокі і повні знання з дисципліни; вільно використовують термінологічний апарат; на високому рівні володіють вміннями й навичками з організації дослідження; здатні до розв'язання теоретико-практичних завдань; володіють вміннями наукового аналізу та синтезу при дослідженні; творчо підходять до їх інтерпретації та демонструють самостійність і оригінальність суджень; вміють визначати та зіставляти провідні положення наукових праць зі спеціальності за обраною темою дослідження; чітко формулюють власну думку та переконливо аргументують її, в тому числі в дискусії; виявляють високий рівень мовленнєвої культури; припускаються кількох несуттєвих помилок, які швидко і самостійно виправляють.

Студенту виставляється дуже добре, якщо мають добрі знання з дисципліни; виявляють розуміння основних понять; на достатньому рівні володіють вміннями й навичками цілісного підходу до організації наукового дослідження; здатні до розв'язання теоретико-практичних завдань; вміють добирати докази на підтвердження власних думок; демонструють добрий рівень мовленнєвої культури; припускаються певної кількості суттєвих помилок, які самостійно виправляють.

Студенту виставляється добре, якщо мають добрі знання з дисципліни; виявляють розуміння основних понять; на достатньому рівні володіють вміннями й навичками цілісного підходу до організації дослідження; здатні до розв'язання теоретико-практичних завдань; вміють добирати докази на підтвердження власних думок; демонструють добрий рівень мовленнєвої культури; припускаються певної кількості суттєвих помилок, які самостійно виправляють.

Студенту виставляється достатньо, якщо мають задовільний рівень знань з дисципліни; виявляють розуміння окремих понять; під керівництвом викладача аналізують і наводять приклади з них; здатні за зразком розв'язувати теоретико-практичні завдання; вміють добирати докази на підтвердження власних думок, використовувати словниково-довідкову літературу; демонструють задовільний рівень мовленнєвої культури; припускаються значної кількості помилок, які виправляють під керівництвом викладача.

Студенту виставляється мінімальний задовільно, якщо частково та поверхово відтворюють навчальний матеріал, називаючи окремі факти; виявляють нерозуміння, розв'язання завдань теоретико-практичних завдань; демонструють вкрай низький рівень мовленнєвої культури; припускаються великої кількості помилок та є здатними виправити їх із допомогою викладача.

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів:

Кількість балів у кінці **семестру** повинна складати від до 200-400 балів (за 4 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Поточне тестування та самостійна робота												Іспит	Накопич у вальні бали/ Сума
КРЕДИТ 1			КРЕДИТ 2			КРЕДИТ 3				КРЕДИТ 4			
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12		
30	30	40	30	30	40	25	25	25	25	50	50	40	400

Примітка. Коефіцієнт для іспиту – 0,6. Іспит оцінюється в 40 балів.

11. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної роботи (реферати, творчі завдання, термінологічний словник), контрольні роботи, поточне опитування, тестування, перевірка лекційних зошитів, перевірка зошитів з практичних робіт.

Форма підсумкового контролю успішності навчання: іспит.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, семінарських та індивідуальних занять; має на меті перевірку рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи. Види поточного контролю: усне та письмове опитування, тестування, самоконтроль, складання схем, таблиць, опорних конспектів, дидактичних тестів.

Підсумковий контроль здійснюється з метою оцінки результатів навчання студента. Види підсумкового контролю: контрольна робота, іспит.

Контрольна робота - вид підсумковою контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу. Передбачає оцінювання знань студентів за трьома рівнями: тестовим, понятійним та продуктивним.

Іспит - вид підсумкового контролю, що полягає в оцінюванні засвоєння студентом навчального матеріалу на підставі виконання ним певних типів робіт на практичних, семінарських та індивідуальних заняттях, модульних контрольних робіт та індивідуального навчально-дослідного завдання.

12. Методи навчання

1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) словесні: метод пояснення, метод розповіді, метод лекції, метод бесіди (вступної бесіди, бесіди-повідомлення, бесіди-повторення, контрольної бесіди, репродуктивної бесіди, евристичної бесіди, катехізисної бесіди);

2) наочні методи навчання: метод ілюстрування, метод демонстрування, самостійне спостереження;

3) практичні методи навчання: вправи, практичні роботи, дослідні роботи.

2. Методи стимулювання навчальної діяльності студентів: метод навчальної дискусії, метод забезпечення успіху в навчанні, метод пізнавальних ігор, метод створення ситуації інтересу в процесі викладання навчального матеріалу, метод створення ситуації новизни навчального матеріалу.

3. Методи стимулювання обов'язку і відповідальності в навчанні.

13. Список рекомендованої літератури:

Базова

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

2. Закон України «Про фахову передвищу освіту» від 06.06.2019. № 2745-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19#Text>

3. Беленька Г. В. Здоров'я дитини - від родини : колективна монографія. Київ : СПД Богданова А. М., 2006. 220 с .

4. Бондарчук О. І. Психологія сім'ї: Курс лекцій К. : МАУП, 2011. 96 с.

5. Коваль Л. Г. Соціальна педагогіка. Соціальна робота: навчальний посібник. К.: ІЗМН, 2017. 392 с. 42

6. Макаренко А.С. Загальні умови сімейного виховання: Твори в 7 Т. К. 1954. Т. 4.

7. Макаренко А.С. Книга для батьків. К.: Рад. школа, 1978. 264 с.

8. Маценко Л. М. Педагогіка сімейного виховання : навчальний посібник. К. : НАККМ, 2018. 293 с.

9. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / За заг. ред. А.Й. Капської, І.М.Пінчук, С.В. Толстоухової

10. Соціальна педагогіка: навчальний посібник / За ред. А.Й. Капської. К., 2010. 264 с.

11. Соціально-педагогічні засади профілактики насильства в сім'ї : науково-методичний посібник / Нац. акад. педагог. наук України, Ін-т проблем виховання НАПН України; [авт. кол.: Повалій Л. В., Постовий В. Г., Барило А.В. та ін.]. К.: Педагогічна думка, 2011. 230 с.

12. Сухомлинський В. О. Батьківська педагогіка. К. : Радянська школа, 1978. 263 с.

13. Сухомлинський В. О. Сто порад вчителю. Вибрані твори: В 5 т. К.: Радянська школа, 1976.

Допоміжна література

1. Денисюк О. М. Раннє дитинство: стан, проблеми, перспективи розвитку. К. : Держ. ін-т пробл. сім'ї та молоді, 2013. 116 с .

2. Духовні потреби дітей України: Монографія / Під заг. ред. Ж. В. Петрочко. К. : Видавничий дім «Калита», 2005. 108 с.

3. Книга для батьків : посібник до тренінгового курсу «Підготовка кандидатів у прийомні батьки та батьки-вихователі» / за заг. ред. Т. Ф. Алексеєнко. К. : Науковий світ, 2006. 496 с .

4. Бондаровська В. Школа для батьків. К. : Батискаф : Аванпост-Прим, 2013. 320 с .

5. Яценко Л. В., Постовий В. Г. Гендерні особливості підготовки старшокласників до сімейного життя : [навч. посіб.]. Корсунь–Шевченковский : ФОП Майданченко І. С., 2009. 257 с.

Інформаційні ресурси

1. Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування : Закон України від 13 січня 2005 року № 2342-IV. - URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2342-15>. (дата звернення: 02.08.2021).

2. Верховна Рада України. – URL: <http://rada.gov.ua>. (дата звернення: 02.08.2021).

3. Державна кримінально-виконавча служба України. – URL: <http://www.kvs.gov.ua>. (дата звернення: 02.08.2021).

4. Державна служба зайнятості України. – URL: <http://www.dcz.gov.ua>. (дата звернення: 02.08.2021).

5. Дитячий фонд ЮНІСЕФ Україна. – URL: <http://www.unicef.org/ukraine/ukr>. (дата звернення: 02.08.2021).

6. Міністерство освіти і науки України. – URL: <http://mon.gov.ua>. (дата звернення: 02.08.2021).

7. Міністерство соціальної політики України. – URL: <http://www.msp.gov.ua>. (дата звернення: 02.08.2021).

8. Національна поліція України. – URL: <http://www.npu.gov.ua>. (дата звернення: 02.08.2021).

9. Уповноважений Президента України з прав дитини. – URL: <http://ukua.facebook.com/up.z.prav.dytyny>. (дата звернення: 02.08.2021).